

Любов ВЕЛИЧКО

студентка

Науковий керівник:

Андрій ДЕНИСОВ

доцент кафедри правового
забезпечення підприємницької
діяльності та фінансової безпеки
Харківського національного
університету внутрішніх справ
(м. Харків, Україна),
кандидат юридичних наук

УСИНОВЛЕННЯ ІНОЗЕМЦЯМИ ДИТИНИ, ЯКА ПРОЖИВАЄ В УКРАЇНІ

Усиновлення є одним із найстаріших засобів набуття сімейних відносин. Починаючи з 18 ст. до н.е. за законами Хамурапі, коли людина усиновляла підкидька, вона повинна була пересвідчитись у відсутності батьків у дитини, а якщо вона їх знайде – повернути дитину їм. Предметом регламентації норм МПП є також так зване міжнародне усиновлення, коли сторони належать до різних правопорядків, або усиновлення має місце на території іноземної держави.

У внутрішньому праві України усиновлення регламентується статтями 282-287 Сімейного кодексу України, главою 35 Цивільно процесуального кодексу України, ст. 31 Консульського статуту, Постановою Кабінету Міністрів від 20 липня 1996 р. № 775, якою затверджено Порядок передачі дітей, які є громадянами України, на усиновлення громадянам України та іноземним громадянам і здійснення контролю за умовами їх проживання у сім'ях усиновлювачів, і Наказом Міністерства охорони здоров'я від 4 січня 1997 р. № 2, що затвердив Перелік захворювань, які дають право на усиновлення хворих дітей без дотримання строків їх перебування на обліку в Центрі по усиновленню дітей при Міністерстві освіти України.

Міждержавне усиновлення – це самостійний інститут міжнародного приватного права, який має головне завдання – надати дітям, що залишились без батьківського піклування, сімейних умов та довгоочікуваних батьків. Тобто міждержавне усиновлення є підставою для виникнення сімейних відносин як юридичного акту за участю іноземного громадянина.

Після усиновлення дитина урівнюється в особистих і майнових правах з рідними дітьми усиновлювача, його родичами, між якими виникають такі ж права і обов'язки, як між родичами за походженням. Одночасно усиновлені втрачають особисті та майнові права і звільняються від обов'язків у відношенні до своїх батьків та їх родичів. Забороняється будь-яка діяльність

з усиновлення з метою отримання прибутків.

Відповідно до ст. 283 Сімейного кодексу України, дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, і досягла п'яти років. Усиновлення може бути здійснено до закінчення зазначеного строку, а також до досягнення дитиною п'яти років, якщо: 1) усиновлювач є родичем дитини; 2) дитина страждає на хворобу, що внесена до спеціального переліку хвороб, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; 3) здійснюється усиновлення усіх рідних братів і сестер в одну сім'ю, якщо один з них досяг п'яти років і перебуває на обліку в центральному органі виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, не менш як один рік; 4) іноземці виявили бажання усиновити дитину, яка є братом або сестрою раніше усиновленої ними дитини. Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилось громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю. Переважне право на усиновлення дитини – громадянина України мають іноземці, які є: родичами дитини, громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги. На усиновлення дитини іноземцем потрібна згода центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей. Центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей, направляє в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, запит до Міністерства внутрішніх справ України щодо перевірки іноземців, що усиновлюють дитину, яка є громадянином України, на наявність або відсутність інформації компрометуючого характеру в правоохоронних органах інших держав та Генеральному секретаріаті Інтерполу. За усиновленою дитиною зберігається громадянство України до досягнення нею вісімнадцяти років. Усиновлена дитина має право на збереження своєї національної ідентичності відповідно до Конвенції про права дитини, інших міжнародних договорів.[4]

Відповідно до статті 24 Закону України «Про охорону дитинства» – усиновлення дитини, яка є громадянином України, іноземцями провадиться, якщо були вичерпані всі можливості щодо передачі під опіку, піклування, на усиновлення чи виховання в сім'ї громадян України.[2]

Процедура усиновлення іноземцями дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка проживає в Україні складається з таких кроків: збір документів у країні свого проживання, реєстрація для подачі документів, подання до Мінсоцполітики пакету документів, постановка на облік кандидатів в усиновлювачі, отримання запрошення на співбесіду для ознайомлення з інформацією про дітей, які можуть бути усиновленими, співбесіда в Департаменті захисту прав дітей та усиновлення

Мінсоцполітики, ознайомлення з інформацією про дітей, які можуть бути усиновленими, отримання направлення для знайомства та встановлення контакту з дитиною, знайомство з дитиною за місцем її проживання, подання до служби у справах дітей заяви про бажання усиновити дитину, отримання в службі у справах дітей висновку про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини, подання документів до Мінсоцполітики для отримання згоди на усиновлення дитини, отримання згоди Мінсоцполітики на усиновлення дитини, подання заяви і документів до суду, судове засідання щодо розгляду питання усиновлення, отримання рішення суду про усиновлення дитини, оформлення нового свідоцтва про народження дитини в органах реєстрації актів цивільного стану, передача дитини усиновлювачам, оформлення усиновленій дитині виїзних документів для постійного проживання за кордоном (паспорт громадянина України для виїзду за кордон), постановка усиновленої дитини на консульський облік в країні проживання [3]. Після того, як справа сформована, необхідно особисто або через представника зареєструватись для її подачі. Реєстрація відбувається у Мінсоцполітики. За наявності висновку компетентного органу країни проживання, який підтверджує можливість заявників бути. У день згаданої реєстрації заявникам або їх представникам повідомляється про дату подання справи. Потім справа подається особисто заявником або його представником до Мінсоцполітики. Справа подається в окремій папці, на титульній сторінці якої зазначаються країна проживання, прізвище та повне ім'я заявника, а на звороті титульної сторінки – перелік поданих документів, підписаний заявником або його представником. У правому верхньому куті першої сторінки кожного документа зазначається порядковий номер цього документа відповідно до переліку. Для зручності користування та належного зберігання справи подаються у папках відповідних кольорів: Ізраїль, Канада – білий; Іспанія – блакитний; Італія – зелений; Німеччина – синій; США – червоний; Франція – жовтий; інші країни – фіолетовий.

1. Міжнародне приватне право: Навч. посібник / за ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. К.: Юрін-ком Інтер, 2007. 368 с.

2. Закону України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III.

3. Ковальчук І.В. Правова природа інституту усиновлення *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. 2007. Вип. 38. С. 433–437.

4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III.